

**National Endowment
for Democracy**
Supporting freedom around the world

یەكەى چاودىرى ئەندامە گەرميانیه كانى ئەنجومەنى پارێزگای سلیمانی

یەكەى چاودىرى

راپۆرتى مانگانە
راپۆرتى چوارەم
كانونى دوهم 2017

پێرست

ناساندن	بەشى يەكەم
چالاکىيەکانى ئەندامە گەرميانىيەکانى ئەنجومەنى پارێزگای سلیمانی لەمانگى کانونى دوهمى 2017	بەشى دوهم
راپۆرتىك لەبارەى سیمینارى يەكەى چاودىرى رادیۆى دەنگ لەبارەى گرنگى ئەنجومەنە خۆجییهکان	بەشى سێهەم

بەشى يەكەم : ناساندن

1. ناساندنى پرۆژە
2. ناساندنى ئەنجومەنى پارێزگای سلیمانی
3. ناساندنى ئەندامە گەرميانىيەکانى ئەنجومەنى پارێزگای سلیمانی
4. ناساندنى ناوچەى گەرميان
5. ناساندنى لایەنى جییهجیکارى پرۆژەى چاودىرى

1. ناساندنی پرۆژه

یه‌که‌ی چاودیری نوینهرانی گهرمیان له ئه‌نجومه‌نی پارێزگای سلیمانی، یه‌که‌یه‌کی تایه‌ته به چاودیری و به‌دواداچون کردن بۆ کار و چالاکیه‌کانی نوینهرانی ناوچه‌ی گهرمیان له ئه‌نجومه‌نی پارێزگای سلیمانی، له‌ریگه‌ی به‌دواداچونکردن بۆ ئیشوکاره‌کانیان و بلاوکردنه‌وه‌ی راپۆرتی مانگانه له‌وباره‌وه. یه‌که‌که پرۆژه‌یه‌کی رادیوی ده‌نگه به‌پالپشی سندوقی دیموکراسی ئه‌مریکی "NED".

نامانجه‌کانی ئه‌م یه‌که‌یه، بریتیه له:

1. ده‌رخستنی قه‌باره‌ی چالاکي و نوینه‌رایه‌تیکردنی نوینهرانی هه‌لبژێردراو بۆ هاو‌لاتیان ناوچه‌که.
2. دروستکردنی رایه‌له‌یه‌کی په‌یوه‌ندی دیکه له‌نیوان ئه‌و نوینه‌رانه‌و هاو‌لاتیان، به ئامانجی بره‌ودانی زیاتر به‌ کاری نوینه‌رایه‌تیکردن و هه‌روه‌ها چاودیر بون به‌سه‌ر نوینه‌ره‌کانه‌وه.
3. پيشاندانی ئه‌و را و سه‌رنج و تېبینیانه‌ی که‌له‌لایه‌ن هاو‌لاتیانه‌وه له‌سه‌ر نوینه‌ره‌کان دینه ئاراهه، که‌یانندی ده‌نگی هه‌ردولا به‌یه‌کتري.

چالاکیه‌کانی ئه‌م یه‌که‌یه بریتیه ده‌بیته له:

1. ئاماده‌کردنی راپۆرتی مانگانه له‌سه‌ر چالاکي و کاری نوینه‌رانی گهرمیان له ئه‌نجومه‌نی پارێزگای سلیمانی.
2. ئه‌نجامدانی راپرسی بۆ زانیی رای چین و توێژه جیاوازه‌کان له‌سه‌ر کار و چالاکي نوینه‌ره گهرمیانیه‌کان.
3. ئه‌نجامدانی به‌رنامه‌یه‌کی رادیوی مانگانه، بۆ پته‌وکردنی زیاتری رۆتی نوینه‌رایه‌تیکردنی هاو‌لاتیان له ئه‌نجومه‌ن و ده‌زگا ته‌شریعییه‌کان.
4. ئه‌نجامدانی: کۆر، سیمینار، دیه‌بیته و کۆبونه‌وه‌ی کراوه، له‌باره‌ی گرنگییدانی زیاتر به‌ پرسی نوینه‌رایه‌تیکردن و هه‌روه‌ها چاودیریکردنی نوینه‌رانی هه‌لبژێردراو.

2. ناساندنی ئه‌نجومه‌نی پارێزگای سلێمانی:

ئه‌نجومه‌نی پارێزگای سلێمانی، ئه‌نجومه‌نیکی هه‌لبژێردراوه له‌لایه‌ن خه‌ڵکی پارێزگای سلێمانیه‌وه، له‌رووی کارگێری و دارایی و یاساییه‌وه به‌ستراوه‌ته‌وه به‌سه‌رۆکایه‌تی ئه‌نجومه‌نی وه‌زیران و له‌رووی چاودێریه‌وه ده‌که‌وێته ژێر چاودێری په‌رله‌مانی کوردستانه‌وه.

ده‌سه‌لاتی ئه‌نجومه‌ن چاودێریکردنه له‌سنوری کارگێری پارێزگاکه‌داو مافی ئه‌وه‌ی هه‌یه بریارو پێڕه‌و و رێنماییه‌کان بۆ رێکخستنی کاروباری کارگێری و دارایی له‌سنوری پارێزگاکه‌دا ده‌ربچوینی، تا بتوانرێت سه‌ره‌رشته‌ی به‌رپه‌رده‌ی کاروباری پارێزگا به‌پێی په‌نسیی ناسه‌نته‌ری به‌رپه‌رده‌ی کارگێری بکات، به‌جۆریکی وا که ناکۆک نه‌بێت له‌گه‌ڵ ده‌ستوو یاسا کارپێکراوه‌کانی هه‌رێمدا.

خولی یه‌که‌می ئه‌نجومه‌نی پارێزگای سلێمانی، به‌پێی یاسای ژماره (71) ی 6-4-2004 ی پۆل بریمه‌ر له 31-1-2005 دا هه‌لبژێردراو له (41) ئه‌ندام پێکهاتبو، ئه‌م خوله که خولی دوهمی ئه‌نجومه‌نه، به‌پێی یاسای ژماره (4) ی سالی 2009 یاسای هه‌لبژێردنی ئه‌نجومه‌نه‌کانی پارێزگاکان و قه‌زاو ناحیه‌کان له‌هه‌رێمی کوردستان-عیراقدا، له 30-4-2014 دا هه‌لبژێردراوه‌وه له (32) ئه‌ندام پێکدێت، خولی دوهم به‌پێی یاسای ژماره (3) ی سالی 2009 یاسای پارێزگاکانی هه‌رێمی کوردستان-عیراق، یه‌که‌م کۆبونه‌وه‌ی خۆی له 24-6-2014 دا کرد.

ئه‌نجومه‌ن پێکدێت له (7) فراکسیۆن، که بریتین له: (بزوتنه‌وه‌ی گۆران 12 ئه‌ندام، یه‌کیته‌ی نیشتمانی کوردستان 11 ئه‌ندام، خزمه‌ت (یه‌کگرتوی ئیسلامی کوردستان و کۆمه‌ڵی ئیسلامی کوردستان) 4 ئه‌ندام، پارتی دیموکراتی کوردستان 3 ئه‌ندام، رافیده‌ین 1 ئه‌ندام، هاو‌په‌یمانی نیشتمانی کوردستان 1 ئه‌ندام).

3. ناساندنی نهندامه گهرمیانیه کانی نهجمه نی پاریزگی سلیمانی:

لهئیتادا (2) له نهندامانی نهجمه نی پاریزگی سلیمانی که گهرمیان تائیتاش بهشینکه لهو پاریزگیه، خه لکی ناوچهی گهرمیان و به نوینهرانی گهرمیان لهو نهجمه نه ههژمار ده کرین، نهوانیش:

1. غالب محمهد عهلی.

2. محمهد عهبدو له هاب.

هاوکات بریار بو له پاش ههلبژاردنی ههقال نه بوبه کر به پاریزگاری سلیمانی، له جیگه ی ناوبراو (که ریم عهلی که ریم) بیینه نهندامی نهجمه ن، که نهویش گهرمیانیه و دانیشتیوی ناحه ی رزگاری سهر به قهزای که لاره، به لام تائیتا به هو ی کیشه ی یاسایی و تهواونه بونی مامه له کانی دهسته کاربونی (ههقال نه بوبه کر) وهک پاریزگار، (که ریم عهلی) سویندی یاسایی بو بون به نهندامی نهجمه ن نه خواردوه.

(CV) دو نهندامه گهرمیانیه کهی نهجمه نی پاریزگی سلیمانی

(1)

ناوی چواری: غالب محمهد عهلی شکور

فراکسیون: گوران

شوین و سالی له دایکبون: که لار 1982

شوینی نیشه جیبونی ئیتا: که لار

بروانامه و سالی ده رجون: خویندکاری دکتورا له شیکاری نهوت

باری خیزانی: سهلت

کاری پیشتر: ماموستای زانکو

نهو زمانانه ی دهیزانیت: کوردی، عهره بی، ئینگلیزی، فارسی

ئیمهیل: ghalib8299@gmail.com

فهیسبوک: ghalib M.ali

ژماره ته له فون: 07702122501

کاری ناو نهجمه ن: سهروکی لیژنه ی پیشه سازی وزه و بازارگانی و سامانه سروشتیه کان

چالاکی ریکنخراوه بی: نهندام له چهند ریچکنخراویکی ژینگه بی و تهندروستی

(2)

ناوی چواری: محمهد عه‌بدولوه‌هاب عومه‌ر ره‌زا

فراکسیۆن: گۆران

نازناو: حه‌مه‌ی شیخ

شوێن و سالی له‌دایکبوون: که‌لار 1983

شوێنی نیشه‌جیۆنی ئیستا: که‌لار — فه‌رمانبه‌ران

بروانامه‌و سالی ده‌رجون: دبلۆم 2006-2007

باری خێزانی: خێزانداری

کاری پێشتر: مامۆستا

فه‌یسبوک: Hamay shex

ژماره‌ ته‌له‌فۆن: 07701955029 – 07701581753

ئه‌و زمانانه‌ی ده‌یزانی: کوردی عه‌ره‌یی، که‌میک فارسی

کاری ناو ئه‌نجومه‌ن: ئه‌ندامی چوار لیژنه

چالاکی رێکخراوه‌یی: به‌شداری زۆربه‌ی چالاکیه‌ مه‌ده‌نیه‌کانی شاره‌که‌ی کردوه

4. ناساندنی ناوچه‌ی گهرمیان:

گهرمیان به‌ناوچه‌یه‌کی دیاریکراوی سه‌ر پارێزگای که‌رکوک به‌پێکهاته‌ کۆنه‌که‌ی هه‌ژمار ده‌کریت که‌دواتر به‌هۆکاری ته‌عریب، خرایه سه‌ر پارێزگای سلێمانی.

ئه‌م ناوچه‌یه‌، له‌ کۆمه‌ڵێک قه‌زا پێکدێت، به‌لام له‌روی ئیدارییه‌وه، ئیداره‌ی گهرمیان له‌ئیستادا کورت بوه‌ته‌وه‌ بۆ قه‌زاکانی: (که‌لار و کفری و به‌شیک له‌ قه‌زای خانه‌قین.)

له‌دوای راپه‌ڕینی سالی 1991، له‌لایه‌ن حکومه‌تی هه‌ریمی کوردستانه‌وه‌ به‌شیوه‌یه‌کی کاتی پارێزگای که‌رکوک که‌ قه‌زاکانی (که‌لار، کفری، چه‌مچه‌مال، ده‌ربه‌ندیخان، به‌شیک له‌ ناحیه‌کانی قه‌زای خانه‌قین) ده‌گرته‌وه‌، پێکهێنرا. له‌گه‌ڵ پێکهێنانی پارێزگاکه‌شدا به‌هۆی نه‌بونی بێنا بۆ فه‌رمانگه‌ و به‌رپه‌ڕه‌یه‌یه‌کان له‌ قه‌زای که‌لار، قه‌زای ده‌ربه‌ندیخان دیاریکرا بۆ ناوه‌ندی پارێزگای که‌رکوک.

به‌پێی پێگه‌ی فه‌رمیی ئیداره‌ی گهرمیان له‌ ئه‌نته‌نێت، دوای روخانی رژیمی پێشوی عێراق له‌سالی 2003دا، جاریکی تر گهرمیان که‌ قه‌زای که‌لار ناوه‌نده‌که‌یه‌تی توشی بۆشاییه‌کی ئیداری هات، ئه‌وه‌ش به‌هۆی هه‌له‌وه‌شاندنه‌وه‌ی پارێزگای که‌رکوک له‌ ده‌ربه‌ندیخان، بۆ چاره‌سه‌رکردنی ئه‌و بۆشاییه‌ ئیدارییه‌ش، ئه‌نجومه‌نی وه‌زیرانی هه‌ریمی کوردستان به‌ بریارێک له‌ رۆژی 2006/8/6 "ئیداره‌ی گهرمیان"ی پێکهێنا که‌ مه‌رکه‌زه‌که‌ی له‌ قه‌زای که‌لار دانراوه‌، هه‌روه‌ها له‌ پێناو

کارکردنی ئیداره‌که و فراوانکردنی ده‌سه‌لاته کارگیریه‌کانی، حکومه‌تی ههریم له سالی 2008 بریاریدا ئیداره‌ی گهرمیان هاوشیوه‌ی پارێزگاکانی تری ههریم مامه‌له‌ی له‌گه‌ندا بکریت و له‌و روه‌شوه‌ ده‌سه‌لاتی پارێزگار به‌ خشراوته‌ سه‌ره‌رشتیاری ئیداره‌که.

ئه‌م ئیداره‌یه، ئه‌گه‌رچی له‌ روی کارگیریه‌وه تارا‌ده‌یه‌کی زۆر سه‌ره‌خۆیه‌و ده‌سه‌لاتی پارێزگای هه‌یه، به‌لام له‌روی فه‌رمیه‌وه، هه‌تا ئیستا به‌شیکه له‌ پارێزگای سلیمانی، هه‌ربۆیه‌ خه‌لکی ئه‌م ناوچه‌یه به‌شداریی ده‌که‌ن له‌ هه‌لبژاردنی ئه‌نجومه‌نی پارێزگای سلیمانی و نوینهریان له‌و ئه‌نجومه‌نه‌ دیاریی ده‌که‌ن.

5. ناساندنی لایه‌نی جیه‌جیکاری پرۆژه‌ی چاودیری ئه‌ندامه‌ گهرمیانه‌کانی ئه‌نجومه‌نی پارێزگای سلیمانی

1. رادیۆی ده‌نگ:

رادیۆی ده‌نگ، یه‌که‌مین رادیۆی کۆمه‌لگه‌یی ئه‌هلیه له‌ گهرمیان.

له‌ سالی 2010 هوه‌ دامه‌زراره‌و له‌ به‌رواری 6ی شوباتی ئه‌و ساله‌وه، ده‌ستی کردوه به‌په‌خشی خۆی له‌ سنوری قه‌زای که‌لار و ده‌ورو به‌ری.

ئه‌م رادیۆیه، له‌لایه‌ن هه‌ردو رۆژنامه‌نوس (جه‌زا محمه‌د) و (ئازاد عوسمان) هوه‌ به‌هاوکاری ژماره‌یه‌ک گه‌نجی رۆژنامه‌نوس و چالاکوانی خۆبه‌خش دامه‌زراره‌، ئامانجی بڕیتی بوه له‌ په‌ره‌پێدانی دیموکراسیی و به‌رزکردنه‌وه‌ی ئاستی هۆشیاریی هاوڵاتیانی سنوری گهرمیان له‌ریگه‌ی ئه‌و به‌نامه‌و هه‌واڵ و باه‌تانه‌ی که‌ به‌دواداچونیان بۆ ده‌کات.

رادیۆکه، به‌ نوسراوی ژماره (265) له‌ به‌رواری (2010/2/2) و به‌ریگه‌پێدانی وه‌زاره‌تی گواستنه‌وه‌و گه‌یاندن بۆ شه‌پۆلی رادیۆکه به‌ نوسراوی ژماره (368) له‌ به‌رواری (2010/2/2) مۆله‌تی کارکردنی وه‌رگرتوه.

له‌ئیستادا رۆژانه 24 کاتژمێر له‌ سنوری گهرمیان، له‌سه‌ر شه‌پۆلی FM 99.9 په‌خشی به‌نامه‌کانی ده‌کات، هاوکات سایته‌کی ئینتهرنێتیسی هه‌یه هه‌واڵ و به‌نامه‌و په‌خشی به‌نامه‌کاتی تێدا ده‌کات به‌ناونیشانی (radiodang.org).

رادیۆکه، رادیۆیه‌کی کۆمه‌لگه‌یییه، واتا بۆ کۆمه‌لگه‌و ناوچه‌ی گهرمیان به‌تایه‌تی په‌خش ده‌کات، له‌بواره‌ جیاوازه‌کانی وه‌کو: سیاسیی، کۆمه‌لایه‌تی، ئابوری، رۆژشنبیری، که‌رتی خزمه‌تگوزاری و حکومی و وه‌رزشیی و ... هتد، به‌دواداچون ده‌کات. هاوکات به‌دواداچونیش بۆ پرسه‌ نیشتمانی و کێشه‌ سه‌رانسه‌ریه‌کان ده‌کات و ره‌هه‌نده‌ نیشتمانی و مرۆفانه‌ییه‌کانی به‌هه‌ند وه‌رگرتوه.

جگه له‌ کاری میدیایی، رادیۆی ده‌نگ چه‌ندین پرۆژه‌ی دیکه‌ی له‌ماوه‌ی شه‌ش سالی ته‌مه‌نی دا ئه‌نجامداوه، له‌وانه: (کردنه‌وه‌ی خولی پێگه‌یانندی رۆژنامه‌نوس، خولی په‌ره‌پێدان به‌توانانی رۆژنامه‌نوسان، ئه‌نجامدانی کۆر و سیمینار، سپۆنسه‌ر کردنی هه‌ندیک چالاکی هونه‌ری).

2. سندوقی نیشتمانی بۆ دیموکراسی NED

سندوقی نیشتمانی بۆ دیموکراسی (NED) دامه‌زراوه‌یه‌کی ئەمهریکی قازانج‌ه‌و‌یستی تایبه‌ته به گه‌شه‌پێدانی و پالپشتیکردنی دامه‌زراوه دیموکراتیه‌ی کان له‌هه‌مو جیهاندا، که‌له‌لایه‌ن کۆنگرێسی ئەمهریکیه‌وه سالانه بودجه‌ی تایبه‌تی بۆدیاریده‌کریت، ئەویش سالانه پالپشتی زیاتر له (1200) هه‌زارو دو سه‌د پرۆژه‌ی گروه‌یه‌ نا‌حکومییه‌کان له (90) نه‌وه‌د ولاتدا ده‌کات. (NED) هه‌ر له‌دامه‌زراندنییه‌وه له‌سالی (1983) دا، پێشه‌نگه له‌تیکۆشانی دیموکراتیدا له شوێنه‌جیاوازه‌کانداو گه‌شه‌یکردوه بۆ دامه‌زراوه‌یه‌کی فره‌ره‌هه‌ندو ئاراسته‌و بوته‌چه‌ق بۆ چالاکی و ئالوگۆری هزری بۆ چالاکوان و توێژه‌رانی بواری دیموکراتی له‌جیهاندا .

(NED) باوه‌ری به‌وه‌یه که ئازادی خولیايه‌کی جیهانی مرو‌فایه‌تیه، ناکریت له‌ریگه‌ی گه‌شه‌پێدانی دامه‌زراوه دیموکراتیه‌ی کان‌ه‌وه به‌پێریته‌دی، به‌ها دیموکراتیه‌ی کان له‌ریگه‌ی تاکه هه‌لبژاردنی‌که‌وه به‌دینا‌هێنرین، هه‌روه‌ها پێویست ناکات که دوباره‌کردنه‌وه‌ی نمونه‌ی ولاته‌یه‌که‌گرتوه‌کان یان هه‌ر ولاتیکی دیکه‌بیت، به‌لکه‌ به‌گوێره‌ی پێویستییه‌کان و دا‌بونه‌ریته که‌لتوره‌سیاسیه‌ی جیاوازه‌کان گه‌شه‌ده‌کات.

بەشى دوهم:

چالاکىهکانى ئەندامە گەرميانىهکانى ئەنجومەنى پارىزگای سلیمانى ئەمانگى کانونى دوهمى 2017

لە کۆتایىهکانى مانگى تشرىنى دوهمى 2016، محەمد عەبدولوهەب، توشى روداویكى هاتوچۆ بو لەسەر رىگای کەلار- دەربەندىخان، بەهۆیەوه برىندار بو و دواترىش لەلایەن دادوهرهوه راگیرا.

بە هۆى ئەوهى روداوه کە قوربانى لىکەوتەوه. محەمد عەبدولوهەب بەدریژایى دو مانگى رابردو، بە برىارى داوهر لە بەرپۆههرايه تى گرتن و گواستنهوهى سلیمانى راگیراوه .

بەهۆى راگیرانىهوه ناوبراوە لە مانگى کانونى دوهم نەیتوانى هیچ چالاکیهك ئەنجام بدات.

هەربۆیه لە راپۆرتى ئەم مانگەدا، تەنھا چالاکى و کارهکانى (غالب محەمد عەلى) بەکىك لە نوپنەرانى گەرميان لە ئەنجومەنى پارىزگای سلیمانى، تۆمارکراوه و لەخوارهوه دەپنەینه رو.

لەماوهى مانگى کانونى دوهمى 2017 دا، غالب محەمد عەلى، (10) چالاکى هەبوه، کە (7) چالاکيان سەردان و بەدواداچون بووه (3) چالاکى ئاراسته کردنى نوسراو و یاداشت بوه.

ز	جوړى چالاکى	مەبەستى چالاکى	بەروار
1	بەدواداچون	سەردانکردنى نەخۆشخانەى فریاکەوتنى شەهید هەژار لە کەلار بەمەبەستى بەدواداچون کردن بۆ نەبونی پزىشک لە نەخۆشخانە کە.	2017/1/1
2	بەدواداچون	ئامادەکردنى پلانیک سەبارەت بە داينکردنى نەوتى سىپى بۆ هاوڵاتیانى پارىزگای سلیمانى و کۆبونەوه لەگەڵ پارىزگار و چەند بەرپۆههرايه تىبەك بۆ ئەو مەبەستە	
3	نوسراو	بە دواچون کردن بۆ نەوتى سىپى نانهواخانه و سەموئخانەکان و ئاراسته کردنى نوسراو بۆ ئەنجومەنى پارىزگای سلیمانى و داواکردن لە وهزارەتى سامانە سروشتیهکان بۆ داين کردنى نەوتى سىپى بۆيان.	2017/1/5
4	بەدواداچون	کۆبونەوه لەگەڵ بەرپۆههرى پۆسته و گەياندن و بەرپۆههرى کۆمپانىاى تىشک نیت سەبارەت بە خرابى و خاوى هیللى تىشک نیت.	2017/1/8
5	نوسراو	ئاراسته کردنى نوسراو بۆ ئەنجومەنى پارىزگای سلیمانى سەبارەت بە لابردنى (50000) تەنى گۆگرد کە کارگەى خشتى سىروان ماوهى دە ساڵه لە ناو کارگەکەى دایناوه و زيانى تەندروستى و ژینگەيشى لىدەکەوتنەوه.	2016/1/16

2017/1/16	بەشدارىکردن لە ياداشتىكى ئەندامانى ئەنجومەن لەبارەى برپارى وەرگرتنى پارە لەھاوالاتيان بۆ كۆکردنەوہى خاشاكى مالان	نوسراو	6
2017/1/18	دو كۆبونەوہ لەگەل بەرپوبەرى پۆستە و گەياندن و بەرپوبەرى كۆمپانىاى تيشك نيت سەبارەت بەو بەلئىنانەى كۆمپانىاىكە دابوى بۆ باشتر كوردنى هيلكەيان.	بەدواداچون	7
2017/1/23	بەدواداچونکردن بۆ قورخكردنى بانزىنى بازرگانى و كوالىتەىكەى و خستنه روى دەرئەنجامى بەدواداچونەكە.	بەدواداچون	8
2017/1/24	بەدواداچونکردن بۆ نەوتى سېى و ئامادەكردنى راپورتىك لەبارەى بازرگانىكردنى حكومەت بەو نەوتەو فرۆشتنەوہى لە بازارى رەش دا	بەدواداچون	9
2017/1/26	بەدواداچونکردن بۆ ئەو گوشت فرۆشانەى لەسەر رىگاكان ئاژەل سەردەبرن و دەيفرۆشن بە بى بونى مەرجه كان و ئاراستەكردنى نوسراو بۆ ئەنجومەنى پارىزگای سلېمانى بۆ ئاگاداركردنەوہى لایەنە پەيوەندىدارەكان بۆ قەدەغەكردنى.	بەدواداچون	10

به‌شی سێهه‌م :

راپۆرتیك له‌باره‌ی سیمیناری یه‌که‌ی چاودێری رادیۆی ده‌نگ له‌باره‌ی گرنگی ئه‌نجومه‌نه‌ خۆجییه‌کان

له‌به‌رواری 2017/1/30، یه‌که‌ی تایه‌تی رادیۆی ده‌نگ بۆ چاودێری نوێنه‌رانی گهرمیان له ئه‌نجومه‌نی پارێزگای سلێمانی، هه‌ستا به ئه‌نجامدانی سیمیناریك بۆ مامۆستای زانکۆ و چالاکی مافه‌کانی مرۆڤ (ئاریان ره‌ئوف)، به‌ناو‌نیشانی: (ئه‌نجومه‌نه‌ خۆجییه‌کان چییان پێده‌کریت؟)

له‌سیمیناره‌که‌دا که‌له‌هۆلی یانه‌ی رۆشنیری که‌لار به‌رپۆه‌چو، ئاریان ره‌ئوف ئاماژه‌ی به‌ باکگراوه‌ندیکی میژویی کورتی دروستکردنی ئه‌نجومه‌نه‌ خۆجییه‌کان کرد. ئه‌و باسیله‌وه‌ کرد که ئه‌م ئه‌نجومه‌نانه‌ له‌وه‌وه‌ سه‌رچاوه‌یان گرتوه‌ که ناعه‌داله‌تی و خراب دابه‌شکردنی ده‌سه‌لات و تا‌کره‌ویی و تۆتالیتاری و قۆرغکردنی ده‌سه‌لات نه‌هیلیت، هه‌روه‌ک بۆ ئه‌وه‌ی ده‌سه‌لات ه‌ی گه‌ل بێت نه‌ک گروپ و لایه‌نیکی دیاریکراو.

ئاریان ره‌ئوف، ئاماژه‌ سه‌ره‌کیه‌کانی کاری ئه‌م ئه‌نجومه‌نانه‌ی له‌ پێنج خال دا کورت کرده‌وه، که بریتی بون له:

1. ئه‌کتیفکردنی به‌شداریی هاو‌لاتیان، به‌مانایه‌ی که هاو‌لاتیان به‌ده‌وام به‌شداریی سیاسیان به‌هێز و باش بێت، هه‌روه‌ک چاودێری نوێنه‌ره‌کانیان بکه‌ن و به‌ ئاگایی زیاتره‌وه‌ ده‌ست‌نیشان بکه‌ن.

2. بۆ ئه‌وه‌ی خزمه‌تگوزارییه‌کان وه‌کو پێویست بگات به‌ ناوچه‌کان. واتا خزمه‌تگوزاریه‌کان ته‌نها له‌ یه‌ک ناوچه‌ قه‌تیس نه‌بن و ناوچه‌کانی دیکه‌ لێی بیه‌ش بن.

3. شۆرکردنه‌وه‌ی ده‌سه‌لات بۆ ناوچه‌کانی ولات. به‌و مانایه‌ی ده‌سه‌لات له‌سه‌نته‌ر دا کورت نه‌کرێته‌وه‌و ناوچه‌کانی دیکه‌ی ده‌وره‌به‌ر دور بن له‌ هه‌ر بریاردانیک که‌ په‌یوه‌ندی به‌ ژبان و گوزه‌رانیه‌وه‌ هه‌یه، ئه‌مه‌ش بۆ بره‌ودان به‌ دیموکراسی و به‌شداریکردنی زیاتری هاو‌لاتیان له‌ ژبانی سیاسی دا.

4. چالا‌ککردنی ئیداره‌ی خۆجییه‌ی بۆ پێشکه‌شکردنی خزمه‌تگوزاریه‌کی باشتر. واتا له‌ریگه‌ی ئه‌م ئه‌نجومه‌نانه‌وه‌ ده‌سه‌لاته‌ ناوچه‌یه‌کان ئه‌کتیف بکری‌ن و زوتر و باشتر خزمه‌تگوزاریه‌ ژیا‌نییه‌کانی هاو‌لاتیان دابین بکری‌ت، هه‌روه‌ک ئه‌مه‌ش رۆلی ده‌بێت له‌ پێگه‌یان‌دن و دروستکردنی کادیری پێشه‌یی له‌بواره‌ جیاوازه‌کان، له‌ بری ئه‌وه‌ی خه‌لکێک له‌ ده‌ره‌وه‌ی ناوچه‌که‌ به‌هێتریت بۆ پۆستیکی دیاریکراو، ئه‌وا خودی خه‌لکی ناوچه‌که‌ که‌سانیک دیاریی بکه‌ن و هه‌لبژێرن که‌ هاو ناوچه‌یانه‌ و باشتر له‌ کێشه‌و کۆژانی ناوچه‌که‌یان تێده‌گات.

5. بره‌ودان به‌به‌شداریی که‌مینه‌کان. له‌ریگه‌ی ئه‌م ئه‌نجومه‌نانه‌وه‌ که‌مینه‌کان ئه‌گه‌ر گروپی سیاسی یان ئایینی یان هه‌ر گروپیکی تر بن، بتوانن باشتر رۆل بیه‌نن و ده‌وریان هه‌بێت به‌تایه‌ت له‌و ناوچه‌یه‌ی که‌ بونیان هه‌یه.

ئه‌وه‌ی په‌یوه‌ندی‌دار بێت به‌ ئه‌نجومه‌نی پارێزگای سلێمانیه‌وه‌، (ئاریان ره‌ئوف) ئاماژه‌ی دا که ئه‌م ئه‌نجومه‌نی تائێستا ته‌نها دو جار هه‌لبژاردنی بۆکراوه‌ که‌ ده‌بوايه‌ زۆرتر بێت، هه‌روه‌ک هه‌ول هه‌یه‌ بۆ سنوردارکردن و له‌قالب‌دانی چالاکیی ئه‌نجومه‌نه‌کان به‌گه‌شتی و ده‌ویستریت وه‌کو ئه‌نجومه‌نیکی رواله‌تی یان شکلی بیه‌ننه‌وه‌.

ئه‌وه‌شی وت كه‌سه‌رباری هه‌مو تێنیه‌یه‌كان، به‌لام بونی ئه‌نجومه‌نه‌كان گرنه‌گه، به‌لام له‌وه‌ش گرنه‌گه‌ر ئه‌وه‌یه‌ هاوڵاتیان لێپێچینه‌وه‌ له‌ نوێنه‌ره‌كانیان بکه‌ن و به‌هۆشیارییه‌وه‌ دیارییان بکه‌ن و له‌سه‌ر بنه‌مای کار و بره‌ودان به‌ خزمه‌تگوزارییه‌كان هه‌لسه‌نگاندنیان بۆ بکه‌ن.

هاوکات هه‌ر له‌ سیمیناره‌که‌دا، چه‌ند به‌شدارییه‌ك له‌لایه‌ن ئاماده‌بوانه‌وه‌ کرا.

(به‌ره‌م سه‌له‌ح)، ئاماژه‌ی به‌وه‌کرد كه‌ نوێنه‌رانی گهرمیان لاوازه‌یه‌ له‌ جیه‌جیه‌کردنی ئه‌ره‌که‌کانیان، ئه‌و نمونه‌ی که‌رتی تهن‌دروستی هینایه‌وه‌ که‌له‌گهرمیاندا له‌ ره‌وشیکی خراب دایه‌و نه‌تواناوه‌ فشاریکی وه‌ها له‌لایه‌ن ئه‌و نوێنه‌رانه‌وه‌ دروست بکری‌ت بۆ باشکردنی ئه‌م ره‌وشه‌.

هاوکات (کاروان عه‌لی که‌لاری)، له‌ به‌شدارییه‌که‌دا په‌سنی کاری ئه‌ندامانی ئه‌نجومه‌ن و به‌تایبه‌ت دو نوێنه‌ره‌که‌ی گهرمیانی کرد له‌ ئه‌نجومه‌نه‌که‌و به‌ ئه‌کتیف ناوی بردن، به‌لام به‌رای ئه‌و کیشه‌ له‌وه‌دایه‌ که‌ به‌رده‌وام هه‌ول هه‌یه‌ بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌و ئه‌نجومه‌نانه‌ رۆل نه‌گێرن و وه‌کو ئه‌نجومه‌نی بی‌ ئه‌رک و بی‌ رۆل بچینه‌وه‌. هه‌روه‌ك باسیله‌وشه‌کرد که‌ به‌داخه‌وه‌ کاری ئه‌نجومه‌نه‌که‌ به‌شیه‌وه‌یه‌ك ته‌وزیف کراوه‌ که‌ نوێنه‌ره‌كان له‌بری ئه‌وه‌ی نوێنه‌ری گه‌ل بن به‌لکه‌ر نوێنه‌ری حزبن.

له‌به‌رامبه‌ریشدا (ئاریان ره‌ئوف)، ئاماژه‌ی به‌وه‌کرد که‌ به‌دریژایی میژو ئه‌نجومه‌نه‌كان له‌ مملانییدا بون له‌گه‌ل ده‌سته‌یه‌ك له‌ ده‌سه‌لاتداران، چونکه‌ ده‌سه‌لاتداران نایانه‌وێت ده‌سه‌لات بۆ خه‌لك و له‌نیۆ خه‌لك دا بی‌ت.

ئهم سیمیناره‌، یه‌که‌م کاری له‌وشیه‌یه‌ی یه‌که‌ی چاودێری نوێنه‌رانی گهرمیانه‌ له‌ ئه‌نجومه‌نی پارێزگای سلێمانی به‌ ئامانجی بره‌ودانی زیاتر به‌ هۆشیاری هاوڵاتیان له‌باره‌ی ئه‌نجومه‌نه‌ خۆجیه‌یه‌كان و ئه‌و رۆله‌ی ده‌کری له‌به‌رجه‌سته‌کردنی دیموکراسی دا بی‌گێرن.

بۆ په‌یوه‌ندی:

07702303676 – 07480207400

Radiodeng@yahoo.com

Radiodang.org